

Störst i Sverige om nykterhet, alkohol och andra droger

accent

Nº2 2025

En tidning från
IOGT-NTO

Pernilla Pernsjö
har förlåtit
kriminella sonen
och sig själv

5
argument som
alkoholindustrin
vill att du ska
tro på

Förlåten

Sammanslagningen går vidare • **Beroendebehandling** bakom galler •
Gemenskap över gränserna i Vivalla • **Litauen skördar** alkoholpolitiska
framgångar • **Vinindustrin** får hjälp av EU • **Spice tillbaka** i tullens beslag

Daglig nyhetsuppdatering, reportage och tidningsarkiv finns på accentmagasin.se

Tipsa redaktionen!
accent@iogt.se

Påminnelsen på ditt soffbord

Under en av vårens långhelger besökte jag min sambos föräldrar. När Lars efter middagen sjönk ner i en av vardagsrummets fätöljer såg jag över hans axel en trave medlemstidningar liggandes på soffbordet. Inte den här medlemstidningen, men det gav mig ändå en påminnelse om den här pappersproduktens syfte; att inta ditt soffbord, att påminna dig om att du är en del av något större och att förhoppningsvis erbjuda en stunds förströelse och mening.

Även om Accent under de senaste åren främst publicerats på webben, det tål att upprepas – vi publicerar nyheter dagligen på accentmagasin.se, så är den här papperstidningen något speciellt. Sedan starten har Accent varit IOGT-NTO-medlemmarnas röst och ett kitt i organisationen. Papperstidningen har varit en regelbunden, fysisk kontakt med dig som medlem. En utsträckt hand på ditt soffbord.

Men på pappret finns inte längre något som heter IOGT-NTO. Organisationen har gått samman med Junis och UNF för att bilda en ny organisation som ännu inte har ett namn. Läs mer om processen på sidorna 20 och 21. Det är helt klart en tid för förändring, även för Accent som under hösten kommer att göras av produktionsbyrån A4.

Hur framtiden ser ut för rörelsens medlemstidningar ska utredas under hösten. Men jag hoppas att organisationen även i framtiden kommer ha en självständig tidning som bevakar medlemmarnas intressen från sin position på ditt soffbord.

Jens Wingren
chefredaktör

accent Pressläggning 10 juni Nästa nummer 15 oktober Jens Wingren Chefredaktör och ansvarig utgivare, 076-647 20 75, jens.wingren@iogt.se Layout och produktion Spektra Omslag Foto: Gustav Gräll Adress Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm Tryck Stibo, Katrineholm Obeställt material Accent ansvarar inte för insänt obeställt material. Allt innehåll i Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. ISSN 0345-0406. Medlem i Sveriges tidskrifter. Svanenmärkt. Adressändring görs till medlemsservice@iogt.se eller 08-672 60 38 Webb accentmagasin.se

Foto: Vindemia Winery

Gårdsförsäljning blir verklighet

Alkohol I slutet av april klubbade riksdagen igenom regeringens förslag om att tillåta gårdsförsäljning av alkohol i Sverige. Några veckor senare fastställde Folkhälsomyndigheten sina föreskrifter kring gårdsförsäljningen. Föreskrifterna kräver att gårdsförsäljningen kopplas till ett betalt besök som pågår minst en halvtimme och som har kunskapsinslag. Besökaren ska också informeras om alkoholens skadeverkningar.

Den stora faran nykterhetsrörelsen ser med gårdsförsäljning är inte att det skulle leda till ökad konsumtion utan att det riskerar att utmana Sveriges alkoholmonopol på en EU-rättslig nivå.

– Nu måste vi se till att regeringen gör allt i sin makt – inklusive att backa i frågan – när den provas i domstol, säger Lucas Nilson, förbundsordförande för IOGT-NTO.

Jens Wingren

”Vad sysslar ni egentligen med i Norden?”

Maria Neufeld på WHO Europa undrar varför de nordiska länderna verkar vilja ändra ett vinnande koncept inom alkoholpolitiken genom att luckra upp sina statliga alkoholmonopol.

Foto: Privat

Spice tillbaka på marknaden

Smuggling Syntetiska cannabinoider, så kallad spice, orsakade rubriker och dödsfall för ungefär tio år sedan. Nu varnar Tullverket för att man återigen påträffat liknande produkter. De nya produkterna består av industrihampa, som är laglig och inte innehåller något rusgivande ämne, som besprutats med syntetiska cannabinoider.

– Det är en oroväckande trend som vi vill varna för, säger Jenny Åberg på Tullverket.

Jens Wingren

Rebecka Öberg

Foto: Istockphoto, Jens Wingren

EU-stöd till vacklande vinindustri

EU-kommissionen föreslår ett paket av insatser för att stötta den europeiska vinindustrin. Bland annat ska man hjälpa industrin att anpassas efter klimatförändringar.

Vin Kommissionen vill också att man satsar mer på att utveckla vinrelaterad turism.

– Vi reagerar på att man inte tagit i beaktande vad det här får för effekter för folkhälsan. WHO:s rapporter visar tydligt att alkohol bidrar till sjukdom och för tidig död, säger Rebecka Öberg, politisk sekreterare på IOGT-NTO:s Brysselkontor.

2024 exporterade EU-länderna vin för ett värde av 16,8 miljarder euro till länder utanför unionen. Men vinindustrin har under

de senaste åren mötts av flera motgångar. Bland annat att européerna dricker mindre alkohol. När den europeiska marknaden sviker hoppas vinindustrin att man ska kunna hitta nya marknader i delar av världen där konsumtionen av vin idag är relativt låg, exempelvis Sydamerika och Indien.

– Glädjeämnet i den här frågan är att det visar att alkoholkonsumtionen går ner i EU – människor blir alltmer informerade om alkoholens hälsoskadliga effekter. Alkoholindustrin måste därför ta till alla verktyg de har för att öka efterfrågan. Då har man genom sin tunga lobbyism fått till det här förslaget, säger Rebecka Öberg.

Jens Wingren

Svenskarna mer positiva till legalisering

Cannabis Svenska folkets inställning till cannabis har mjuknat betydligt de senaste 10 åren. Det visar en undersökning som Riksförbundet mot alkohol- och narkotikamissbruk, RFMA, har låtit göra.

– Andelen som är positiva till legalisering har ökat från 4–5 procent 2014 till 22 pro-

cent i höstas, säger Håkan Leifman som är ordförande för RFMA.

De tillfrågade är mellan 18 och 84 år.

– Unga män mellan 18 och 29 är mest positiva till legalisering. Hela 48 procent är för. Det är faktiskt fler än de som är emot, en ganska stor grupp är osäkra. Det är all-

varligt och en stor förändring. Alla grupper är dock inte lika positiva.

– Det är väldigt stor spridning. Bland äldre kvinnor är det till exempel bara 5–6 procent som tycker det är en bra idé.

Eva Ekeröth

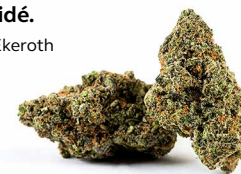

Foto: Hakuna Matata

Tidigarelagd alkoholdebut

Norge Inför Norges nationaldag beslutade Oslos kommunalfullmäktige att tillåta alkohol-försäljning redan klockan åtta på morgonen.

– Näringsintressena vann, konstaterar Inger Lise Hansen på organisationen Actis.

Jens Wingren

Foto: Istockphoto

Striktare åldersgränser

Danmark Från den första april gäller nya åldersgränser för alkohol i Danmark. Det blev då förbjudet att sälja alkohol-drycker med mer än sex volymprocent alkohol till barn under 18 år. Men den som fyllt 16 kommer även i fortsättningen kunna köpa drycker under sex procent. Den som ännu inte fyllt 16 får nöja sig med drycker upp till 1,2 procent.

Danska unga dricker mest i Europa. I åldern 15–16 år har 74 procent av de danska ungdomarna druckit alkohol den senaste månaden enligt den europeiska drogvanundersökningen ESPAD.

Jens Wingren

Dricker allt mindre

Finland Den finska alkoholkonsumtionen är lägre än på 50 år. Den genomsnittliga årskonsumtionen, omräknad till ren alkohol, landade på 8,3 liter per finländare förra året. Det motsvarar en minskning med 4,4 procent jämfört med 2023.

Jens Wingren

Alkoholkonsumtion i Litauen 2012–2023

Liter alkohol per capita (15+ år)

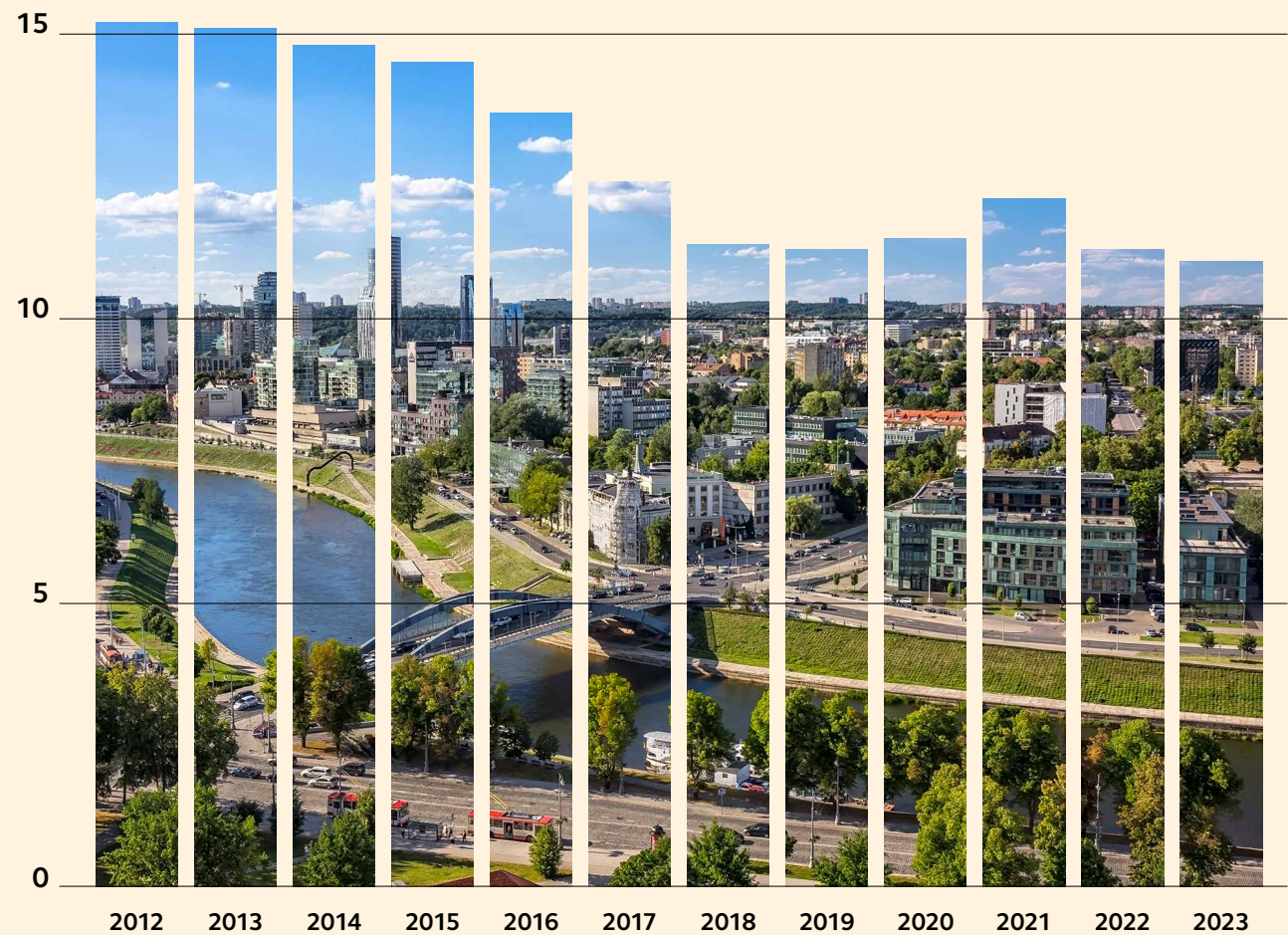

Bild: iStockphoto, Spektra

Så sänkte Litauen konsumtionen av alkohol

Beprövade metoder har gett resultat i form av ökad förväntad livslängd och klirr i statskassan.

TEXT Jens Wingren

Litauen har lyckats sänka sin alkoholkonsumtion kraftigt på bara några år, det presenterades i samband med ett möte arrangerat av WHO Europa i Vilnius i våras. Nyckeln till framgången är de tre gyllene reglerna från Världshälsoorganisationen, WHO; minska tillgången, höj skatten och begränsa marknadsföringen av alkohol.

Med på mötet fanns Ponthus Jessmor, politisk sekreterare på IOGT-NTO.
– Ett av de främsta resultaten har man fått genom att begränsa försäljningstiderna för alkohol. Tidigare hade man problem med anställda som inte kunde jobba på måndagar

eftersom de druckit till sent på söndagen. Nu är det inte längre tillåtet att sälja alkohol efter klockan tre på söndagar, säger han.
Tidigare var Litauens alkoholdödlighet en av de högsta i Europa. 2010 beräknades landet vara det i EU som förlorade flest levnadsår på grund av alkoholrelaterade orsaker. Efter att ha följt WHO:s rekommendationer kan Litauen nu skörda frukterna: färre alkoholförgiftningar och en ökande förväntad livslängd i befolkningen.
– Trots pandemin och andra faktorer så har den förväntade livslängden gått upp med mellan fyra och fem år, bara under de senaste åtta åren, vilket är otroligt mycket, säger Ponthus Jessmor.

Omstöpningen av Litauens alkoholpolitik började redan 2008 med bland annat förbud mot att sända tv- och radioreklam för alkohol på dagtid. Men de stora förändringarna började 2017. Sedan dess har åldersgränsen på alkohol höjts från 18 till 20 år och reklam för alkohol i radio, tv och på internet har i stort sett förbjudits. Skatten på alkohol har höjts kraftigt utan att det verkar ha lett till en ökning av den oregistrerade alkoholkonsumtionen, exempelvis smugglad alkohol och hembränt. Det beräknas att skattehöjningen sänkte alkoholdödligheten med 1400 fall om året.

Ponthus Jessmor upplever att det finns ett brett politiskt stöd i Litauen för att gå ännu längre i alkoholpolitiken.
– Det pratas om att utöka restriktionerna av försäljningstider för att sänka tillgängligheten ytterligare. Men man vill också höja skatten igen för man ser hur mycket pengar man tjänar på det.
Maria Neufeld på WHO:s europakontor menar att Litauen är ett unikt exempel då man implementerat Världshälsoorganisationens rekommendationer på rekordtid.
– Det har haft enorm effekt. Alkoholkonsumtionen har minskat med flera liter per person. Tusentals liv har räddats, sa hon under en presskonferens.
Hon berättar att WHO för tio år sedan släppte en rapport där Litauens genomsnitt-

Foto: Jens Wingren

”Den förväntade livslängden har gått upp med mellan fyra och fem år.”

Ponthus Jessmor, politisk sekreterare på IOGT-NTO.

liga alkoholkonsumtion var en av de högsta i världen.
– Varje vuxen beräknades dricka motsvarande 15,5 liter ren alkohol per år. Det motsvarar ungefär 80 flaskor vodka, det är väldigt mycket.
Alkoholkonsumtionen i landet ligger fortfarande över EU:s genomsnitt.
– Det finns utrymme för förbättring, men trenden går i rätt riktning, säger Maria Neufeld.

För WHO är det nu viktigt att noggrant studera effekterna av den nya alkoholpolitiken. I samband med mötet i Vilnius presenterades också ett flertal studier om politikens inverkan på alkoholkonsumtionen. Mängden forskning imponerade Ponthus Jessmor.
– Det är otroligt mycket data som vi behöver börja bearbeta. Allt är så otroligt väldokumenterat. Det är också första gången jag ser en rapport som visar att restriktioner för marknadsföring ger stor effekt på både konsumtion och inställning till alkohol. Det behöver uppmärksammas, säger han.
Grannlandet Lettland har också dragits med en alkoholkonsumtion över europa-

genomsnittet och arbetar nu för att reformera sin alkoholpolitik. Dock går det inte lika snabbt som för Litauen, och insatserna har inte varit lika trogna WHO:s rekommendationer.
– Lettland ligger lite efter och Estland är väl näst på tur. Man kunde märka att de andra baltiska staternas tjänstemän var otroligt intresserade på grund av problemen med alkoholkonsumtionen i sina egna länder, säger Ponthus Jessmor.
Han såg även svenska tjänstemän från socialdepartementet på plats i Vilnius.
– När vi nu har stora motgångar i Norden gällande alkoholpolitiken så är det ett ljus i tunneln att det finns länder som går före. Och när statsministern säger att han vill införa gårdsförsäljning för att Sverige ska bli mer som Europa så ska man komma ihåg att det som nu sker i Litauen också är en del av den europeiska alkoholpolitiken. ☺

ALKOHOLKONSUMTION I EU

- **En jämförelse** av EU:s 27 länder, plus Island och Norge, visar att Norge har lägst alkoholkonsumtion per person över 15 år.
- **Högst konsumtion** har Rumänien.
- **Berusningsdrickande** är vanligare än snittet i både Finland och på Island, medan Sverige och Norge ligger under snittet.
- **Andelen alkoholrelaterade dödsfall** är lägre än snittet i samtliga fyra monopolländer. Norge, Sverige och Island ligger på femte, sjätte respektive sjunde plats nedifrån. Finland ligger något närmare EU-snittet, på plats 15, nedifrån, av 29.
- **Litauen ligger över** EU-snittet i genomsnittlig alkoholkonsumtion, men under snittet när det gäller berusningsdrickande, att dricka mer än 5 standardglas vid samma tillfälle.
- **Litauen har störst andel** alkoholrelaterade dödsfall i EU, följt av Lettland och Estland.

Källa: WHO Europa: The structure and public health significance of the Nordic alcohol monopolies 2024.

Foto: Ylva Tegnér

Få vet att alkohol ökar cancerrisk

Många svenskar uppger att de skulle dricka mindre om de kände till riskerna.

Cancer 4 av 10 svenskar skulle dricka mindre om de kände till sambandet mellan alkohol och cancer. Det visar en ny undersökning från nätverket Alkohol & cancer, där även IOGT-NTO ingår.

– Det visar hur viktigt det är att sprida denna kunskap. Alla har rätt att veta att alkohol ökar risken för cancer – och ju mer man dricker, desto högre blir risken, säger Ellen Brynskog, representant för Regionala cancercentrum i samverkan.

Av de svarande i undersökningen är det bara 1 av 10 som känner till att även små mängder alkohol ökar risken att drabbas av cancer.

– Det är en seglivad myt att små mängder alkohol är ofarliga eller till och med hälsosamma. Det stämmer inte. Forskningen är tydlig — det finns ingen säker gräns, säger Ellen Brynskog.

Alkoholkonsumtion har kopplats till en ökad risk för flera olika typer av cancer, bland annat i bröst, munhåla, svalg, strupe, tarmar och lever.

– Det finns en tendens bland vissa att tänka att ’allt orsakar cancer’ – vilket ju inte stämmer. Däremot är kopplingen mellan alkohol och cancer väl beforeskad. Varje år drabbas cirka 2 000 svenskar av cancer som kan kopplas till alkohol, säger Ellen Brynskog.

Jens Wingren

Valdermar Landgren

Foto: Göteborgs universitet, iStockphoto

Fler barn kan ha FASD än tidigare trott

Forskare tror att det finns ett mörkertal i antalet barn med fosterskador av alkohol.

Fosterskador Forskare har i en pilotstudie undersökt 206 svenska fjärdeklassare och letat efter de drag som är typiska för den med FASD. Man har också tittat på deras skolresultat, minne och uppmärksamhetsförmåga och intervjuat barnens mammor om deras alkoholintag under graviditeten.

Av de undersökta barnen var det 19, eller 5,5 procent, som visade tecken på alkoholrelaterade skador från graviditeten. Av dessa barn var det fem, 2,4 procent av alla barn i studien, som kunde sägas ha FASD, den allvarligaste formen av alkoholrelaterade fosterskador.

– Välgrundad kunskap om den faktiska prevalensen är viktigt både för att kunna ställa rätt diagnos och för att samhället ska kunna förebygga problemet, säger Valdemar Landgren vid Göteborgs universitet, som är studiens huvudförfattare.

I Sverige får ungefär 60 barn om året diagnosen, men det har inte gjorts någon omfattande studie för att ta reda på hur vanligt det är att ha FASD. Valdemar Landgren tror att en anledning till att så få barn får diagnosen är att läkare inte letar efter symtomen.

I Irland beräknar man att 4,8 procent av barnen lider av alkoholrelaterade fosterskador, i Italien är siffran 4,5 procent och i Kroatien 5,3.

Jens Wingren

Färre dödsfall 2024

Överdoser Enligt preliminära siffror från Rättsmedicinalverket minskade antalet förgiftningsdödsfall förra året. Totalt avled 641 personer på grund av förgiftningar av läkemedel eller droger, en minskning med 141 dödsfall jämfört med året innan.

– Således fortsätter tren-

den med färre förgiftningsdödsfall sedan 2022. Varför så är fallet är något som behöver analyseras, säger Carl Söderberg, överläkare vid Rättsmedicinalverket i ett pressmeddelande.

Det är framför allt dödsfallen kopplade till heroin som minskat jämfört med

åren före covidpandemin, från 111 fall år 2019 till 40 dödsfall 2024.

– Men det är svårt att säga om detta står för ett minskat missbruk eller om heroin ersatts av andra missbrukssubstanser, säger Carl Söderberg.

Jens Wingren

Karin Lexén

Foto: Jens Sølberg

Höga halter PFAS i vin

Föreoreningar Naturskyddsföreningen har i en ny rapport kartlagt förekomsten av PFAS i europeiska viner. Resultatet tyder på att föreoreningarna från PFAS ökat kraftigt de senaste åren och att ämnena är vanligt förekommande i några av Systembolagets populäraste vinmärken.

– Dessa skadliga ämnen som aldrig bryts ner i naturen sipprar in i allt fler av våra livsmedel – till och med vin, säger Karin Lexén, generalsekreterare för Naturskyddsföreningen.

Rapporten har tittat på TFA-nivåerna i 49 olika viner. TFA bildas när PFAS bryts ner. I viner producerade före 1988 hittar man inget TFA och den kraftigaste ökningen av ämnet är från 2020 och framåt.

– Druvorna har troligen förorenats via det vatten de vattnats med, men också från bekämpningsmedel, säger Karin Lexén.

Jens Wingren

20%

... av svenska unga män mellan 16 och 29 hade ett riskfyllt drickande 2024. År 2004 var samma siffra 42,8 procent.

Källa: IQ.

Drickande solkar annars god folkhälsa

Folkhälsa Svenskarnas hälsa förbättras, men alkoholkonsumtionen förblir ett problem. Enligt Folkhälsomyndigheten dricker 16 procent av befolkningen riskabla mängder alkohol. Unga vuxna har högst andel riskkonsumenter, trots en nedåtgående trend. Bland 45–64-åringar ökar riskbruket, särskilt bland män. Höginkomsttagare dricker mest; 20 procent i den översta inkomstgruppen har ett riskbruk.

Eva Ekeröth

Bättre hälsa utan alkohol

Mindre alkohol ger stora vinster – både för individens hälsa och samhällets trygghet.

Rapport Årets rapport i serien Alkoholen och samhället, med titeln *När mindre är mer*, visar tydligt att minskad alkoholkonsumtion leder till bättre hälsa, färre olyckor och minskad brottslighet. Rapporten bygger på internationell forskning och så kallade naturliga experiment, där alkoholtillgången tillfälligt minskat med tydliga effekter.

– Alla tjänar på att minska alkoholen, både på individ- och befolkningsnivå. Rapporten visar också att vi har väldigt god evidens för vilka åtgärder som funkar, säger Frida Dangardt, universitetslektor vid Göteborgs universitet och en av rapportförfattarna.

Under pandemin införde Sydafrika tillfälliga alkoholstopp. Resultatet: mord minskade med 50 procent och färre sökte vård efter olyckor. Liknande effekter sågs i Kanada och Norge när alkoholförsäljningen avbröts i samband med strejker.

Alkohol kopplas till cancer, hjärtsjukdomar och psykisk ohälsa. Även kortare uppehåll, som en vit månad, kan ge bättre sömn, minskad stress och ökat välmående. Men störst effekt ses när hela samhällets totalkonsumtion sjunker.

– Om man ska rangordna insatserna så har skatt och pris störst effekt. Efter det kommer minskad tillgänglighet. Informationskampanjer har minst effekt, säger Frida Dangardt.

Att effektiva åtgärder inte används mer frustrerar henne.

– Mest förvånande är nog att den politiska utvecklingen går i motsatt riktning mot vad vi vet. Det gör mig trött.

Rapporten har publicerats årligen sedan 2013. Forskargruppen bakom den menar att behovet av att sprida kunskap om alkoholens konsekvenser fortfarande är stort.

– Det finns ett nästan outtömligt behov att sprida den forskning som finns, säger Frida Dangardt.

Jens Wingren

Foto: Jens Wingren

Frida Dangardt är en av forskarna bakom rapportserien Alkoholen och samhället.

”Det är inte jag som stulit eller sålt droger”

Pernilla Pernsjös son sitter i fängelse för att ha tillverkat bomber. I många år har hon kämpat, först för att hjälpa sonen och senare för att själv inte gå under.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Gustav Gräll

I dag mår Pernilla Pernsjö bra. Hon utstrålar ett eftertänksamt lugn och en förnöjsamhet med tillvaron, men så har det inte alltid varit. Under många år har kaos och oro för sonen, idag 28 år gammal, dominerat hennes liv. Nu sitter han i fängelse.

– Det är skönt. Det ger ett lugn att jag vet var han är. Där kan inget hända honom och han kan inte skada någon annan heller. Åtminstone hoppas jag det, säger hon.

Det är inte första gången han sitter inne. – Förra gången planerade jag hela tiden för framtiden och besökte honom så ofta jag fick. Nu tänker jag inte på framtiden. Det är ingen idé. Och besök vill han inte längre ha. Jag har inte träffat honom sedan i december. Reglerna har ändrats så vi får inte längre kramas. Då vill han inte att vi kommer. Men vi skriver brev till varandra.

Första gången dömdes han för synnerligen grovt narkotikabrott.

– Narkotikabrott är jättehemskt, men den här gången var det värre. Han hade tillverkat bomber som använts vid sprängningar. Hur kan man spränga en bomb när så många kan komma till skada? Det är fruktansvärt obehagligt att han gjort det. Var är hans empati?

I tidningsrubrikerna kallas sonen för Foxtrot-nätverkets bombmakare. Men han är ingen typisk gängkriminell. Han kommer inte från ett splittrat hem eller har vuxit upp i utanförskap. Pernilla Pernsjö är född och uppväxt i Dalarna, det hörs fast hon bott i Stockholm sedan hon var tjugo. Hon och

sonens pappa skilde sig för fem år sedan, men under sonens uppväxt har de levt tillsammans och de är fortfarande vänner.

– Göran är en fantastisk pappa. Han har alltid varit väldigt närvarande i barnens liv. Jag vill verkligen betona det. De flesta utgår från att den som sitter i fängelse har en frånvarande far, men det har inte Alfred haft, säger Pernilla Pernsjö.

Problemen med sonen började i femman.

– Då började skolan höra av sig om hans ilska. Han fick utbrott när han kände sig kränkt och kunde inte se sin egen del i det som hände.

Familjen fick kontakt med BUP. I sexan började han och hans tvillingsyster i en större skola, en högstadieskola. I den nya skolan eskalerade problemen.

– Det hände saker hela tiden. Han bråkade med kompisar och var uppkäftig mot lärare. Polisen tog honom för snatter, cykelstöldar ►

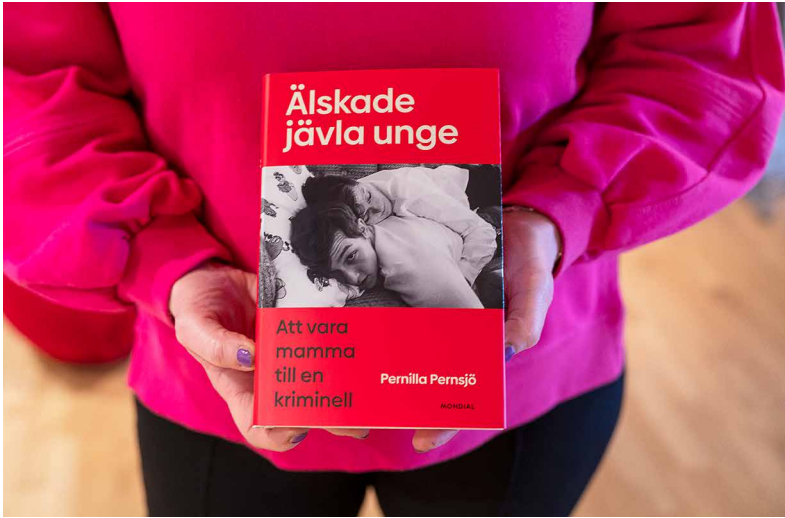
► PERNILLA PERNSJÖ

Ålder: 54. **Familj:** Tre vuxna barn. **Aktuell med:** Boken *Älskade jävla unge* som handlar om sonen som blev gängkriminell. Boken är utgiven på Mondial.

och fylla. Han började också röka cannabis och vi tog kontakt med Minimaria. Alla instanser man kunde tänka sig hade vi kontakt med.

Till slut blev han utslängd från skolan.
– De gjorde en deal med honom: han fick behålla sina betyg bara han höll sig borta. Då tyckte jag mest att det var skönt, men jag förstår faktiskt inte hur de kunde göra så? Vi har ju skolplikt i Sverige.

Hemma gick det inte heller längre.
– Vi levde i ett inferno. Till slut klarade vi inte av det utan bestämde att han måste till ett hvb-hem. Droppen var när han stulit mina guldsmycken och pantsatt dem. Det var ändå ett jättesvårt beslut att ta. Skulle han komma därifrån och vara mer kriminell?
Inte heller på hvb-hemmet fick han stanna.
– Han blev utslängd efter en månad. Han hade skrivit på en vägg att kokerskan är en hora. Man tycker kanske att de borde kunna hantera sådant från en 16-åring, men han kom hem igen. Det gick inte längre att nå fram till honom, man fick prata runt saker. Droger kunde vi till exempel inte nämna, då exploderade han.
Det var inte kaos hela tiden.
– Vi hade lugnare perioder också. Vi åkte till exempel alltid på semester tillsammans hela familjen och han var jätteduktig i fotboll. Han spelade tills han var 17 eller 18. Fotbollen var länge en frizon, men till slut kom hans ilska även där och han spottade en motspelare i ansiktet. Vi hade möte med socialen och tränaren var med. Han hade inte alls förstått hur allvarlig Alfreds situation var.

”Det var ett jättesvårt beslut att ta. Skulle han komma därifrån och vara mer kriminell?”

Pernilla Pernsjö har slitits mellan hopp och förtvivlan, och, som de flesta mammor till barn som inte lyckas hålla sig på rätt sida om lagen, fått jobba hårt med att inte ta ansvar för det sonen gjort.
– Det är inte jag som har stulit eller sålt droger. Han är vuxen och måste själv ta ansvar för sina handlingar.
Trots en stöttande och engagerad familj som älskar honom, gott om kompisar, meningsfull fritid i fotbollsklubben, en engagerad högstadielärare och en rad insatser från samhällets sida har sonen inte lämnat den kriminella världen.
– Jag tror att han gillar spänningen med den kriminella livsstilen. Han gör det inte för att få pengar till droger. Hans drog är cannabis. Det behöver man inga stora summor för att skaffa.
Varför han behöver adrenalinkickar har hon svårt att förstå. Själv behöver hon inga, men har fått sin beskärda del ändå. Hon beskriver det som att hela hennes tillvaro styrts av sonens mående.
– Det var enormt tärande och det är något

jag fått jobba med. Jag har insett att jag var medberoende. Jag växte upp med en pappa som drack. Men det var inget vi någonsin pratade om i familjen. Så jag har aldrig varit van att prata om problem.
Själv har hon valt en helt annan strategi för att hantera sin egen familjs problem.
– Vi har varit öppna hela tiden. På jobbet var jag ju tvungen att förklara varför jag var borta så mycket på möten. Och så började jag tidigt skriva en blogg. Det var som terapi att skriva av sig.
Många olika faktorer har bidragit till att Pernilla Pernsjö mår bra idag. Förutom att skriva och prata om det som hänt har möten med andra anhöriga till kriminella varit viktiga. Det var något som de erbjöds på hvb-hemmet. Även den coachning familjen fick via socialtjänsten har hjälpt henne att inse att hon inte kan bära ansvar för alla sonens handlingar.
– Jag fick lära mig att jag måste göra saker för mig själv. Jag gillar att bada. Det gör jag året runt. Vi är ett gäng kvinnor som träffas och badar varje lördag. Förr var jag en riktig badkruka så det är kul.
Hon har även haft god hjälp av en kurs i sorgebearbetning som hon anmälde sig till när hennes mamma oväntat gick bort.
– Det blev istället så att jag mest bearbetade Alfred. Man kan sörja även om personen inte har dött. Jag skrev ett brev till honom där jag bad om ursäkt för det jag gjort fel och att jag förlät honom. Jag fick också lära mig att man ska ge upp hoppet om en bättre gårdag. Den kan man inte göra något åt.
Och hon har fortsatt skriva. Boken om sonen kom ut i höstas. Han fick läsa den innan den trycktes.
– Han är väl inte precis överförtjust över att jag skrivit den, men han har gjort mycket som jag inte gillar så han får leva med det. Och det var bara två pyttesmå saker han ville ta bort eller ändra, och det har jag gjort. Annars tyckte han att boken var bra och bad om ursäkt. Han hade inte förstått att jag känt mig som en dålig mamma. ☹️

Pernilla Pernsjö har fått jobba hårt för att inte ta på sig skulden för sin sons handlingar.

Så känner du igen alkoholindustrins argument

Politiker, influencers och opinionsbildare springer ofta alkoholindustrins ärenden utan att öppet skylta med det. Här lär du dig känna igen argumenten som de fått från industrin.

TEXT Jens Wingren ILLUSTRATION Spektra

Alkoholindustrin har enorma ekonomiska intressen i att alkoholförsäljningen inte ska regleras. Samtidigt är de medvetna om att de säljer en produkt som orsakar stora skador. För att få detta att gå ihop har alkoholindustrin utvecklat ett sätt att argumentera kring alkoholreglering som baserar sig på att det är individens ansvar att undvika alkoholskador. Detta trots att Världshälsoorganisationen, WHO, listar

politiska insatser mot den totala alkoholkonsumtionen som de mest effektiva. Var för sig kan argumenten framstå som rimliga, men tillsammans bildar de en strategi för att undvika insatser som skulle skada alkoholindustrin ekonomiskt. Så här känner du igen alkoholindustrins argument, oavsett om de kommer från industrin själva, deras utbildningsorganisationer, influencers eller politiker.

Låt företagen själva ta ansvar för att lösa problemen och reglera sin egen bransch

Att låta alkoholindustrin vara drivande i insatser för att minska alkoholskadorna kan framstå som rimligt. Men det leder ofrånkomligen till lösningar som inte skadar industrin. Exempel på självreglering är när industrin utformar varningsbudskap till alkoholförpackningar och då väljer att göra det på sätt som inte är tydliga nog för att hota försäljningen.

Betonar vikten av ansvarsfullt och måttligt drickande

Trots att alkohol skadar vid alla konsumtionsnivåer lyfter industrin vikten av att dricka "ansvarsfullt", vilket gör att de lägger ansvaret för alkoholens skador på individer som inte dricker ansvarsfullt. De lösningar på problemet som presenteras fokuserar därför på individnivå snarare än samhällsnivå.

Förebygg rattfylleri, drunkningsolyckor och konsumtion bland gravida och minderåriga

Det är sådant som alla kan hålla med om att vi bör förebygga. Men det gäller avgränsade grupper och leder till en form av skadebegränsning som inte påverkar försäljningen av alkohol i bred utsträckning. Argumentet ignorerar de mindre uppenbara skadorna som alkoholen ofrånkomligen orsakar, som cancer och hjärt- och kärlsjukdomar.

WHO:S BEST BUYS

WHO har utsett de tre bästa sätten att begränsa totalkonsumtion av alkohol. Dessa empiriskt belagda strategier är det som alkoholindustrins argument vill leda bort ifrån.

- 1 **Prissättning** – att höja kostnaden på alkohol genom beskattning eller minimipriser på alkohol.
- 2 **Tillgänglighet** – att begränsa tillgängligheten med åldersgränser, öppettider och lagar om vem som får sälja respektive köpa alkohol.
- 3 **Marknadsföring** – att förbjuda alkoholreklam, sponsring från alkoholindustrin och andra former av marknadsföring av alkohol.

Fronta med alkoholfria alternativ

Alkoholföretagen lyfter gärna fram sina alkoholfria alternativ i marknadsföringen. Men när de alkoholfria märkena i stort sett är identiska med alkoholprodukterna blir det ett sätt att fortsätta marknadsföra även starkare produkter och kringgå reglerna för alkoholreklam.

Fokus på överdriven eller skadlig alkoholkonsumtion

Det antyder att det finns en hälsosam nivå att använda alkohol på, vilket inte stämmer. Problemet är, enligt detta argument, inte att alkoholen orsakar skador och behöver regleras utan att konsumenterna behöver göra bättre val.

Trådar som förenar

Genom sykurs och läxhjälp har avståndet mellan två IOGT-NTO-föreningar i Örebro minskat – samtidigt som medlemmarnas värld blir lite större.

TEXT Helena Wannberg FOTO Johannes Äng

Ruun Huseen är stolt över den tygkasse hon sytt med Chris Erikssons hjälp.

Det är tisdagsförmiddag och dörren står på vid gavel till den lilla lokalen på Krönikegatan i Vivalla där Västra IOGT-NTO huserar. Vid symaskinerna sitter kvinnor och syr, andra väntar på sin tur eller pratar med sina vänner. En kort handuppräckning visar att de flesta har sin bakgrund i Somalia, men även Afghanistan, Pakistan och Iran.

Ruun Huseen sätter sig för att fika en stund. Att umgås över en fika är viktigt oavsett var man har sina rötter.

– Jag kommer hit alla dagar. Det är bra med integration och att lära sig svenska, säger hon.

Hos Västra IOGT-NTO pågår det aktiviteter flera dagar i veckan, och just på tisdagar bygger aktiviteterna på ett samarbete med IOGT-NTO-föreningen 10 Nyttä och Nöje (eller 10:an som många kallar den), som har sin bas på Café Skogen i en annan del av Örebro. Avståndet mellan Vivalla och Glomman, där Café Skogen ligger, är inte bara geografiskt. Sykursen är ett sätt att minska det avståndet.

Ruun Huseen lägger en randig tygväska på

bordet. Den sydde hon klart förra veckan här på sykursen.

– Det var svårt. Men Chris visade mig hur jag skulle mäta med måttband och sy med raksöm och sicksack. Jag vill sy en till min syster också!

Vid ett bord bredvid håller Chris Eriksson upp en stor sax.

– Om du klipper i papper med en tygsax, då förstör du den, säger hon tydligt och vänder sig till kvinnorna som står runt henne.

Chris Eriksson är en av de drivande för den regelbundna syverksamhet som 10:an bedriver på Café Skogen. Under våren har hon och föreningskompisen Vivi-Anne Nilsson hjälpts åt med att vara i Vivalla varje tisdag. 10:an har även kunnat skänka två symaskiner till Vivalla-föreningen.

– Att sy är en verksamhet som lockar medlemmar, konstaterar hon – och samma sak gäller uppenbarligen även i Vivalla.

Den öppna dörren släpper in värmen från en av de riktigt soliga majdagarna. Det dyker hela tiden upp kvinnor.

– Det är många nya idag, säger Chris Eriksson och pustar lite.

– Det här har blivit en öppen verksamhet. Alla känner till oss, säger Ugaas Muhiyadin.

Han är en av två så kallade föräldra-coacher i Vivalla-föreningen, som en del av föräldrastödsprogrammet Föräldrar tillsammans 2.0. Som föreningsordförande hade han länge funderat på hur föreningen skulle kunna samarbeta med andra IOGT-NTO-föreningar.

– Vi har varit och hälsat på uppe på Café Skogen. Men det är svårare för oss att ta oss dit, säger Ugaas Muhiyadin.

Café Skogen ligger nära en mil från Vivalla och det saknas bra förbindelser med kollektivtrafik. När Västra fick en egen lokal i början av året kunde medlemmarna från 10:an istället komma till Vivalla.

Det kanske viktigaste, oavsett vad aktiviteten är, är att det skapas tillfällen att prata svenska, menar Ann-Britt Andersson Hagel, ordförande i 10:an.

– Vi sitter tillsammans och pratar om vardagssaker.

Förutom sykursen håller 10:ans medlemmar även läxhjälp varje tisdagskväll. ►

Hamze Muhsin tycker att det har gått mycket bättre i skolan efter att ha fått hjälp av bland andra Lalla Rauséus.

– Det är otroligt uppskattat av alla åldrar, av mammorna och av oss.

Ann-Britt Andersson Hagel konstaterar att samarbetet med Västra har lett till att medlemmar i 10:an som kanske inte är med på föreningens övriga aktiviteter har tagit en roll i verksamheten.

– Det här har inneburit en nytändning för oss som förening.

För mammorna som är på plats på sytisdagen är det tydligt att de har en stark drivkraft att deras barn ska klara skolan. Läxhjälpen betyder mycket.

– Föräldrarna har svårt att hjälpa barnen hemma, förklarar Farhiyo Parise, föreningens andra föräldracoach.

– Min son gick på en annan läxhjälp men

”Här kan barnen få hjälp med alla ämnen.”

Farhiyo Parise

det var bara matte. Här kan barnen få hjälp med alla ämnen. Och annan läxhjälp kostar väldigt mycket pengar. Här är det gratis.

Barnens möten med medlemmarna i 10:an handlar om mer än att plugga inför läxor och prov. Sadiya Abdi Diriye har tre barn som har gått på vårens läxhjälp.

– Min son är väldigt nyfiken och frågar mycket. Han vill veta vad de vuxna jobbar med. De som är här är bra förebilder för våra barn, säger hon.

Sykursen och läxhjälpen drog igång ungefär samtidigt som Sveriges värsta massskjutning ägde rum på Campus Risbergska i Örebro. Majoriteten av eleverna på vuxenutbildningen på Risbergska har bakgrund i andra länder än Sverige, många av dem bor här i Vivalla. För många örebroare blev det smärt-

samt uppenbart hur segregerad staden är.

– Vi behöver jobba över gränserna, säger Ugaas Muhiyadin och formulerar drivkraften bakom samarbetet mellan de båda föreningarna.

Ibland blir det lite kulturkrockar eller missförstånd.

– Jag har ju mina värderingar och svenska kultur, säger Chris Eriksson.

När samarbetet började utgick Chris Eriksson ifrån att kvinnorna i Vivalla nog kunde sy en del, men hon fick revidera sin bild. Sykunskaperna var låga. Farhiyo Parise förklarar att det inte är vanligt att ha en egen symaskin i Somalia.

– Där kan man lämna in och få kläder lagade mycket billigare än här.

Men i föreningslokalen lär sig kvinnorna

På sytisdagarna sker möten över kulturer och språk. På något sätt går det alltid att förstå varandra, menar Halima Toran och Chris Eriksson.

allt mer. Många vill lägga upp kläder till sig själva. Som Halima Toran som sätter sig vid bordet med en kopp kaffe. Hon berättar att hennes rötter finns i Iran.

– Jag har sytt upp ett par byxor idag, säger hon. Jag har en symaskin hemma, men den är trasig. Varför är det så dyrt att laga saker i Sverige?

Framåt kvällen är det dags för barnen att ta plats i lokalen. Efter en termin med läxhjälpen har barnen blivit vana vid att direkt hugga tag i någon av medlemmarna från 10:an, som tar sig an allt från att träna på läsning med förstaklassare till avancerad gymnasimatte.

Nu är det snart skolavslutning och barnen märker resultaten av läxhjälpen. Trettonåriga Aisha Osman tog bland annat hjälp när de jobbade med livets utveckling på jorden.

– Jag hade F i No-ämnen förut, men jag fick D på den kursen!

Hani Osman, 16 år, tycker att hon har förstått mer av skoluppgifterna.

– Jag kan utveckla mina svar. Det har hjälpt mig med problemlösning och att hitta uppgiften i texttal i maten.

En av dem som har hjälpt barnen med sina skoluppgifter är Lalla Rauséus. När hon fick höra att hennes förening var på gång att dra igång läxhjälpen nappade hon direkt. Som tidigare mellanstadie lärare har hon även erfarenhet av att hjälpa ensamkommande flyktingbarn.

– Läxhjälpen har varit rolig och spännande, säger hon.

Flera mammor är också på plats, måna om att barnen ska klara sin skolgång. Även vuxna med läxor från SFI-utbildningen kan få hjälp, och möjlighet att prata svenska.

– Det blir lite som det blir vid varje tillfälle, säger Lalla Rauséus.

Att inte helt ha tillgång till det svenska språket är ett tydligt hinder för många av barnen.

– Läromedlen utgår ifrån vår svenska kultur. Det är många texter som inte är de här barnens ord och vardag. Läroböckerna är inte så bra på att förklara. Det är ofta underförstått att alla ska förstå, säger Lalla Rauséus.

Här kommer läxhjälparna in, kan förklara ord och sammanhang.

– Att vi pratar svenska blir en språkträning för alla, även för mammorna.

Och kunskaperna går åt båda hållen.

– Jag lär mig en massa, hela tiden. Det är fantastiskt att IOGT-NTO har startat det här samarbetet, det är jätteviktigt.

Vad läxhjälpen lett till rent resultatmässigt vågar hon inte uttala sig om. Men tolvåriga Hamze Muhsin vet. Han har suttit mycket med just Lalla Rauséus under våren, och han är väldigt nöjd med läxhjälpen.

– Jag har höjt betygen mycket. Förut kunde jag inte så mycket matte, men nu kan jag!

Och han har fint beröm att ge till Lalla Rauséus som har fått honom att sitta ner och fokusera på sina skoluppgifter.

– Om hon hade varit lärare på min skola, så hade hon varit min favoritlärare! 🌟

Behandling bakom galler

Personalbrist och trångboddhet slår mot behandlingen i fängelserna. Skännings behandlare möter människorna som omvärlden gett upp hoppet om.

TEXT Anna Jonasson ILLUSTRATION Arad Golan Coll

Platserna på landets anstalter ska tredubblas inom tio år. Sveriges näst största anstalt, Skänningeanstalten, är byggd för 256 men har just nu över 400 klienter. Dubbelbeläggningen och förändringarna påverkar tydligt beroende-

behandlingen, berättar Kent Fagerstedt och Anton Blick, som arbetat på Skänningeanstalten i över 20 år.

– Vi kan inte lägga lika mycket resurser på varje klient som tidigare. Och den stora personalomsättningen med ständigt nya

rekryteringar skapar otrygghet eftersom behandlingen bygger mycket på tillit, säger Anton Blick.

De är båda programledare för det KBT-baserade behandlingsprogrammet Krimfokus som används på Skänningeanstalten

”Hade vi haft resurser hade vi kört enskilt med alla.”

Anton Blick

sedan några år. Programmet bedrivs i grupp under åtta veckor och är utformat för att nå så många som möjligt. Fokus ligger på klientens värderingar och attityder till kriminalitet och missbruk, förklarar Kent Fagerstedt.

– Vad är det för tankar och känslor som driver mig till ett beteende som gör att jag hamnar i fängelse? Den insikten ska man få under behandlingen, säger han.

Under 2024 nådde man över 400 klienter, vilket är rekordantal och dubbelt så många som under tidigare år.

Gruppterapin fungerar oftast bra, tycker Anton Blick, även om vissa är mer motive-
rade till förändring än andra.

– Det finns de som verkligen anstränger sig medan andra kanske inte alls vill. Där måste vi hitta en balans i gruppdynamiken så att vi kan möta var och en utifrån deras behov.

En annan utmaning är att många inte vågar prata öppet i grupp av rädsla för att det ska skvallras om vad de har sagt eller att det ska leda till konflikter med andra fångar.

– Hade vi haft resurser hade vi kört enskilt med alla. Men vi brukar rekommendera tolvstegsprogrammet eller andra självhjälpsgrupper när de kommer ut.

Tolvstegsprogrammen på svenska anstalter lades ner 2021 på grund av platsbrist.

Runt 50 procent av de intagna på Skänninge har en missbruksproblematik. Ofta hänger den ihop med gängkriminalitet. Vissa begår brott för att de behöver pengar till droger och andra tar droger för att våga begå brott, berättar Kent Fagerstedt.

– När jag började här var det mest mogna herrar i 30–35 årsåldern. Idag är våra killar knappt 20. Det stora problemet är allt våld de varit med om. Både det de själva varit utsatta för och det de utsatt andra för, säger han.

Han påpekar också att de försvårade yttre omständigheterna inte påverkar det mänskliga mötet. Under åren har han utvecklat nära relationer till många klienter.

– Ibland nyper jag mig i armen för att förstå att jag har världens bästa jobb. Jag får möjligheten att skåda människor som samhället inte tror på och som nära och kära har gett upp om. Men vi får ju förklaringen och förståelsen till varför de sitter här. Då blir det inte svart eller vitt längre.

Kent Fagerstedt säger att han ofta blir berörd när han ser viljan, motivationen och den kompetens som finns hos klienterna.

– Då är det viktigt att vi booster dem som människor och skiljer på vad de gjort och vilka de är. De är inte sina beteenden, hör jag mig själv säga flera gånger i veckan. De är dömda när de kommer hit, det är inte vår uppgift att döma dem igen utan att guida dem till att komma ut.

Ett nytt inslag sedan ett par månader tillbaka på Skänninge är VR-behandling, som testas i ett pilotprojekt. Med ett par hörlurar och VR-glasögon förflyttas klienten till en virtuell värld där behandlaren styr rollspelet. De får konfronteras med en situation som är så realistisk som möjligt, som till exempel en diskussion med en hustru som ställer krav eller en kompis i en park som erbjuder droger.

Personalen är hittills positiva men bland klienterna har reaktionerna varit blandade.

– En del är lite oroliga, det kanske handlar om rädsla att tappa kontrollen och agera fel. Andra tycker det är fantastiskt. Många gillar teknik och blir stolta när de inser att de hanterat situationen på ett framgångsrikt sätt, säger Anton Blick.

Enligt Kent Fagerstedt lyckas många hålla sig drogfria under hela tiden på anstalten. Det svåra är att stå emot när de kommer ut i samhället igen.

– Då upptäcker de kanske att inte mycket har förändrats och plötsligt har de laglig tillgång till alkohol, som är en ingångsport till tyngre användning. Men vårt mål är att de inte ska komma tillbaka till den här miljön. ☹

Johan blev nykter i fängelset: ”Jag tar en dag i taget”

Nykter Johan avtjänade ett långt fängelsestraff på olika anstalter i Sverige och lyckades under tiden bli nykter. Men det var inte anstaltens behandlingsprogram som gjorde honom fri från sitt beroende. De program som erbjöds på anstalten beskriver han som tandlösa, även om vissa former fungerade bättre än andra.

– Det är mycket rädsla på högsäkerhetsanstalter. Så det blir lätt en show när man ska sitta och prata i grupp, säger han.

På anstalten erbjöds Johan olika typer av KBT-baserade behandlingsprogram. Men det var istället tolvstegsmodellen som gjorde att han kunde hålla i sin nykterhet efter avtjänat straff. Han vet att de flesta som suttit inne återfaller i brott och hamnar bakom murarna igen. Och de flesta tillfrisknar inte från sitt beroende.

– Så ser den krassa verkligheten ut. Och för mig finns inga garantier heller. Idag är jag nykter- och drogfri och förmodligen imorgon också. Men jag håller fast vid det de lär ut i tolvstegsprogrammet: att ta en dag i taget.

Det svåraste med att komma ut i samhället har inte varit risken för återfall, menar han. Utan att lära sig leva ett vanligt liv.

– Hur ska jag betala mina räkningar? Hur ska jag hitta en livsstil som fungerar utan att begå brott?

Anna Jonasson

Desony föreslås bli nya nykterhetsrörelsens namn

Demokrati, solidaritet och nykterhet är IOGT-NTO:s grundsatser. Nu kan de också komma att avspeglas i namnet.

Namn Ända sedan sammanslagningen av IOGT och NTO 1970 har namnfrågan varit en het potatis. Vid extrakongresserna i höstas, då ett första beslut om sammanslagning fattades, röstades det liggande förslaget Nyktra ned. I stället beslutades om att skjuta frågan till det ordinarie riksmötet i höst.

Uppdraget att leda processen att få fram ett nytt namn gick till Lisa Greve, ny kommunikationschef på IOGT-NTO, som då var konsult. – Vi jobbade stenhårt hela våren med att träffa så många medlemmar som möjligt. Namnfrågan började vi inte ens prata om förrän några veckor sedan. I stället har fokus legat på vilka vi är och vart vi ska. Hela tiden har vi kommit tillbaka till grundsatserna:

demokrati, solidaritet och nykterhet. Av dem har vi bildat namnet Desony, säger hon. Hon berättar att det var mycket att förhålla sig till när förslaget skulle tas fram. – Ett nytt namn ska spegla vår gemensamma identitet. Vi ville inte föreslå något som röstats ned tidigare och vi ville inte ha bokstäver tagna ur de tidigare namnen. I stället vill vi ha ett namn som medlemmarna kan känna sig stolta över och som inte är svårt att förklara vad det står för. En del kallar grundsatserna vår minsta gemensamma nämnare, men jag skulle säga att det är vår största gemensamma nämnare.

En annan, inte helt oväsentlig, faktor när namnförslaget skulle tas fram var att det skulle vara ledigt och gå att varumärkesskydda. – Vi vill inte blandas ihop med någon annan och vi vill ha ett namn som går att

skydda. Det funkar inte med Nykterhetsrörelsen, eller något annat generellt. Desony betyder ingenting – än. Det säger allt om vår historia, men också om vår framtid. Det blir enkelt att förklara vilka vi är och vi kan fylla ordet med vad vi vill.

Namnet är tänkt att följas av devisen: Fri att vara den du är. – Den säger allt som bygger vår gemensamma rörelse. Vi har ju turnerat runt landet hela våren och träffat medlemmar. Veldig många har tryckt på att organisationen är en nykter frizon och en nykter gemenskap, en fristad där man får vara sig själv. Hon tror att det nya förslaget har möjlighet att antas av riksmötet i höst. – Jag tror att det kan ha förutsättningar att bli accepterat. Även om inte alla kommer att jubla. Det ligger i sakens natur att man känner sig skeptisk när man hör något första gången. Men jag hoppas att alla låter det sjunka in och funderar en vända till. Sedan är förstås alla välkomna att tycka vad de vill. Motionsrätten finns ju om man vill föreslå något annat. ✖

Eva Ekeröth
➔ Läs mer: accentmagasin.se/omorganisation

OMORGANISATION

- **Den 17 mars** bekräftade en andra extrakongress beslutet att slå ihop IOGT-NTO, Junis och Ungdomens nykterhetsförbund, UNF.
- **IOGT-NTO har** i och med detta omvandlats till det som under processen kallats för Allmänförbundet, den organisation som alla rörelsens resurser och medlemmar samlas i. Junis har ombildats till det som kallats Verksamhetsförbundet, en federation av föreningar med en majoritet unga medlemmar.
- **Efter beslutet tillträdde** också en övergångsstyrelse bestående av representanter från alla tre organisationer samt Nykterhetsrörelsens scoutförbund, NSF.
- **Det första riksmötet** äger rum mellan den 31 oktober och 2 november i Sollentuna.

Formgivning och foto: Spektra

Byrå tar över Accents drift

Medlemstidning I slutet av maj fick byrån A4 i uppdrag att sköta Accents utgivning med start den 1 september. Uppdraget gäller papperstidningen, publicering på webben, sociala medier och nyhetsbrev under hösten. – Vi är nu en organisation med tre medlemstidningar. Genom att låta A4 göra tidningarna kan vi både säkra utgivningen under hösten och samtidigt få hjälp med utredningen av hur vi ska lösa tidningsproduktionen framåt, säger generalsekreterare Daniel Johnson. A4 driver sedan över ett år tillbaka UNF:s tidning Motdrag. Tillförordnad chefredaktör och ansvarig utgivare för Accent blir Barbro Janson Lundkvist som även har uppdraget att driva Motdrag. – Accent har en annan målgrupp och ett annat uppdrag än Motdrag. Det ska bli spännande att lära känna både organisationen och medlemmarna, säger hon.

Eva Ekeröth

”Det finns fortfarande ett behov av att träffas fysiskt”

Ingemar Hultin, under ett dialogmöte i Skene om rörelsens betydelse i framtiden.

Ställer inte upp för val

Styrelse Lucas Nilsson, tidigare förbundsordförande i IOGT-NTO, kommer inte att kandidera till posten som ordförande för den nya organisationen. – Det handlar inte om ett omval utan en roll i en helt ny styrelse. Då måste det till en ny person som ska leda den nya organisationen, säger han. Valberedningen har redan börjat leta kandidater till den nya förbundsstyrelsen.

Foto: Jens Wingren

Jens Wingren

Tre organisationer har nu blivit en

Den 12 maj flyttades tjänstemännen i de tre tidigare organisationerna över till ett gemensamt kansli.

Personal – Vi har jobbat mer och mer tillsammans sedan beslutet i höstas om att gå samman, säger Daniel Johnson, generalsekreterare för den nya organisationen. I samband med detta har också en femtedel av den samlade personalen sagts upp. Men än är inte alla bitar på plats. – Vi saknar fortfarande en massa beslut, till exempel hur vi vill organisera distrikt och föreningar. Allt sådant ska beslutas demokratiskt med start på riksmötet i höst.

IOGT-NTO och Junis hade tidigare verksamhetsutvecklare, och UNF föreningsutvecklare, som stöd för verksamheterna runt om i landet. I den nya organisationen finns metodutvecklare på en utvecklingsavdelning och engagemangsutvecklare på en engagemangsavdelning. – Utvecklingsavdelningen jobbar i huvudsak nationellt och med distrikten, medan engagemangsavdelningen riktar sig mot föreningar och enskilda medlemmar. Ska man till exempel ordna en utbildning så är det utvecklingsavdelningen som tar fram material, medan engagemangsavdelningen arbetar med genomförandet. Han är noga med att påpeka att inget är skrivet i sten. – Det enda som är säkert är att vi kommer att få lov att förändra organisationen över tid. Vi kommer att få jobba hårt för att nå ut till organisationernas alla föreningar. Men det är tänkt att man ska känna igen sig, både i chefsled och bland medarbetare ska det finnas personer man känner igen.

I organisationsplanen är en journalist placerad på den nya kommunikationsavdelningen. Hittills har åtminstone IOGT-NTO haft en självständig tidning. Tål inte den nya organisationen granskning? – Jo, det tror jag, men man måste ta hänsyn till det ekonomiska läget. Vi har ju precis fått göra oss av med en femtedel av våra anställda. Det har inte varit lätt och är en tydlig illustration av hur svår den ekonomiska situationen är.

Foto: Daniel Camerini

IOGT-NTO:s kansli på Stora Essingen i Stockholm.

Foto: Jens Wingren

”Vi sitter inte bara och tittar på – vi agerar och folkbildar.”

Medlemmen Astrid Miller

Hur kom du i kontakt med nykterhetsrörelsen?

– Jag började åka på Trolleboläget som barn. Sedan blev jag Junis-ledare själv och engagerad i läget. Jag startade en egen UNF-förening och efter det tog det bara ett år så hamnade jag i distriktsstyrelsen. Det är främst det lokala föreningsarbetet som jag brinner för. Nu har jag även blivit indragen i UNF:s drogpolitiska arbete. I sommar ska jag till Almedalen och vara ledare på två jünisläger och ett UNF-läger. Det ska bli kul!

Vad är det bästa med nykterhetsrörelsen?

– Att vi kan göra vad vi känner för. Vi kan ha ett sommarläger och bara ha kul och veckan efter gå ut och vara arga på något. När jag var distriktsordförande i Örebro så gjorde vi 50 ölköpskontroller. Vi sitter inte bara och tittar på – vi agerar, vi folkbildar och vi erbjuder en meningsfull fritid.

– I Örebro finns det stöttande vuxna som är måna om att vi UNF:are ska få klara oss själva. De finns där när vi behöver dem, men backar hellre än tar över. Det är häftigt att kunna åstadkomma saker, att se förändring och att se andra växa. Det ska bli spännande att se hur vi kan få till det i den nya nykterhetsrörelsen.

Vad gör du utöver engagemanget i nykterhetsrörelsen?

– Jag läser till civilingenjör med inriktning materialvetenskap. Jag gillar matte, fysik och kemi. Roligast är att lösa problem. Sedan är det kul att bo i Uppsala, med andra nykterister på Arken.

Text: Eva Ekeröth Foto: Mikael Wallerstedt

Namn: Astrid Miller. **Ålder:** 20 år. **Familj:** Mamma, pappa och en bror. **Bor:** På Nykterhetsvännernas studenthem Arken i Uppsala. **Gör:** Studerar till civilingenjör på Uppsala universitet. **Förtroendeuppdrag:** Ledamot i förbundsstyrelsen för Nya nykterhetsrörelsen plus, ordförande i föreningen Trots allt! i Uppsala och kassör i UNF Offensiv i Örebro.

Alkohol – i brist på något bättre

”Vi ser inte ett slut på behovet av gemenskap och fest. Men det sker en förändring av vad det innebär att umgås... Det pågår en global rörelse där människor söker närvaro, gemenskap och mening i nya sociala format.”

Citatet är hämtat ur en artikel i Aftonbladet om den så kallade nattklubbsdöden. Sällan har väl essensen i det som nu händer bland de yngre generationerna fångats så väl i ett och samma andetag.

Jag tillhör den generation som växte upp när alkoholkonsumtionen stod i topp, innan generationerna efter mig började ifrågasätta och nobba alkoholnormen i allt högre utsträckning.

Många av festerna under min ungdom präglades också av att påfallande många var oinspirerade och dåliga. Ofta bestod festens centrum av ett framdraget köksbord där flaskorna tävlade om att få plats, medan människorna och upplevelserna trängdes ut i periferin. Stämningen byggdes mest på en tunn, tyst överenskommelse om att nu ska vi ha kul; en förhoppning som fåfängt försökt att övertyga sig själv men som sällan infriades.

När jag var i 20-årsåldern genomförde nykterhetsrörelsen ett antal undersökningar, som visade att en stor andel av de unga som då använde alkohol gjorde det i brist på annat. Man drack inte för att det var kul, inte för att det var det första valet, utan för att det kanske var det enda valet. Alkohol – i brist på annat.

För länge har för många varit för nöjda med en för dålig festkultur. Men det händer något. Nu får allt fler verksamheter vars affärsidé främst kretsar kring att kränga stora mängder alkohol, framför allt till yngre personer, allt mindre kundunderlag.

Vi lämnar den tid då alkoholen fått definiera umgänget. Istället går vi mot en tid då fler inte längre nöjer sig med ett dåligt utbud och en dålig fest. En tid där andra sammanhang för gemenskap och fest växer fram, där gemenskaper och upplevelsen står i centrum.

Lucas Nilsson
Förbundsordförande

”För länge har för många varit för nöjda med en för dålig festkultur.”

Dags att boka årets vita julresa till alperna!

Årets resa går till Serre Chevalier över julhelgen och passar bra oavsett om du reser själv, som familj eller med kompisgänget.

Boka nu!

Posttidning B
Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Glad sommar!

Accents senaste nyheter hittar
du alltid på accentmagasin.se